

etniczne, wielokulturowe i wielorasowe. W tym kontekście została omówiona kwestia odradzania rasizmu w społeczeństwach europejskich, wielość etniczna i kulturowa, a także wyzwanie stawiane „przychodzącym” i ich kulturze: problem identyfikacji ze społeczeństwami przyjmującymi. W rozdziale czwartym natomiast omówiono zmiany, jakie nastąpiły w sferze kultury materialnej, społecznej i symbolicznej na poziomie społeczności lokalnych – zarówno „przychodzących”, jak i „przyjmujących” – wskutek migracji międzynarodowych. Tam też zaprezentowano nowe wzorce ekonomicznego i społecznego zachowania, nowe modele konsumpcyjne rozwinięte w społeczeństwach wysyłających i przyjmujących, zmiany spowodowane migracjami w sferze społecznych norm i wartości oraz rozwój form i modeli rodziny.

Książka Krystyny Romaniszyn omawia nowe wymiary zmian kulturowych spowodowanych falą międzynarodowych migracji. To także głos eksperta w aktualnej dziś dyskusji omawiającej naszą akcesję do Unii Europejskiej. Głos ten jest o tyle konstruktywny, że wolny jest od ideologii i politycznej doktryny. Wymaga więc, by książka zwróciła uwagę wszystkich, którzy zabierają głos na temat naszego miejsca w zjednoczonej Europie. Dowodzi, że grupy migracyjne stawiają każdej społeczności wielkie wyzwanie. Nasz kraj – jak stwierdza Autorka – nie ma możliwości ani potrzeby zamykania granic przed przybyszami, winien jednak w trybie pilnym pracować nad racjonalną i suwerenną polityką imigracyjną, zdolną odeprzeć zarówno zagrożenia wewnętrzne, jak i presję wywieraną na nas przez partnerów z Unii Europejskiej.

Ks. Józef Szymański

Jadwiga Plewko, *Kronika 30-lecia Instytutu Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego 1972-2002*, Lublin: „BAMKA” Studio Komputerowo-Wydawnicze 2002, ss. 232: il.

Każdy jubileusz skłania do podsumowań i remanentów, pomijając oczywisty fakt świętowania okrągłych rocznic. Nie inaczej było, gdy w październiku 2002 r. Instytut Polonijny KUL zakończył trzydziesty rok swojej działalności. Książka dr Jadwigi Plewko stanowi skromne podsumowanie tych trzech dekad pracy.

Skromność omawianej pracy przejawia się przede wszystkim w jej kronikarskim z założenia charakterze. W odróżnieniu bowiem od formuły ksiąg jubileuszowych i tych wydawanych „ku czci”, w książce J. Plewko nie ma zbioru studiów, lecz dominuje zapis kronikarski i dokumentalny. Prace Instytutu z lat 1972-1992 podsumowane zostały w układzie problemowym (s. 9-50). Dekada następna – w układzie rocznych kronik publikowanych systematycznie przez Autorkę w kolejnych tomach „Studiów Polonijnych” (s. 51-135). Nie mogło też zabraknąć dokumentacji bibliograficznej: podmiotowej (*Publikacje Instytutu i jego pracowników*, s. 161-176) i przedmiotowej (*Publikacje dotyczące Instytutu*, s. 177-196), a także wykazów zorganizowanych sympozjów polonijnych i laureatów Nagrody Naukowej im. Skowyrów.

Interludium w tej – siłą rzeczy – bardzo suchej dokumentacji stanowią wspomnieniowe refleksje dwóch dyrektorów Instytutu: dawnego, ks. prof. Stanisława Kowalczyka (s. 136-153), oraz obecnego, ks. prof. Edwarda Walewandra (s. 155-160). Oddzielają one część kronikarską książki od zamieszczonych w niej wykazów i spisów. Na dołączonych dalej 18 stronach ilustracji dominują zdjęcia z ostatnich 10 lat. Trochę szkoda, że tak mało jest obrazów z dawniejszej historii placówki, po części tłumaczy to fakt, iż opublikowano już podobną, także opatrzoną ilustracjami, choć znacznie skromniejszą w rozmiarach pracę na dwudziestolecie Instytutu²⁶.

Trudno jest streszczać coś, co ze swej istoty jest rekapitulacją, w dodatku bardzo skondensowaną, trzydziestoletniej historii placówki. Warto natomiast zaznaczyć, że dzięki temu opracowaniu dopełnił się zbiór drukowanej dokumentacji do historii Instytutu i jego działalności naukowej. Tworzą go dzisiaj, oprócz omawianego dzieła, trzy pozycje książkowe: wspomniane wyżej opracowanie przygotowane na 20-lecie działalności, pierwsze podsumowanie (za lata 1981-1996) dorobku laureatów przyznawanej przez Instytut nagrody²⁷ oraz przewodnik po zawartości 21 tomów rocznika „Studia Polonijne” (lata 1976-2000)²⁸. Pamiętając, że książka dr Plewko zawiera także uaktualnioną bibliografię przedmiotową, na którą składają się nie tylko sprawozdania i komunikaty, lecz także bardzo liczne echa prasowe inicjatyw placówki, można dla minionych 30 lat zakreślić precyzyjne granice wspomnianego zbioru materiałów. Polecić go też można uwadze wszystkich, którzy być może zechcą kiedyś z kronik, sprawozdań, bibliografii i wspomnień wydobyć i opowiedzieć historię polonijnej agendy KUL. Oni też oceniać będą naukową przydatność tak pomyślanych jubileuszowych podsumowań.

Maciej B. Stępień

---

²⁶ *W służbie Polonii. 20 lat Instytutu Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego*, red. E. Walewandra, [Lublin:] Instytut Badań nad Polonią i Duszpasterstwem Polonijnym [1992].

²⁷ E. W a l e w a n d e r, *Nagroda Polonijna im. Skowyrów*, Lublin: Oddział Lubelski Stowarzyszenia „Wspólnota Polska” 1997.

²⁸ I. K o r z e n i o w s k i, *Zawartość Studiów Polonijnych 1976-2000. Przewodnik bibliograficzny*, Lublin: [„BAMKA” Studio Komputerowo-Wydawnicze] 2001.